

Ludovico Sforza il Moro (27 lipca 1452 w Vigevano - 27 maja 1508 w Loches)

Ten potężny władca z Vigevano,

regent i księżę księstwa Milano,

znany z kochanki

i córki Bianki

bardziej, bo to je portretowano...

(ebs)

Ludovico Sforza, zwany Ludovico il Moro lub Maur, znany także jako Ermelino (Gronostaj) - księżę Mediolanu 1494-1499, przydomek Maura nadano mu ze względu na śniadą cerę.

Urodził się 27 lipca 1452 na zamku w Vigevano, miasteczku 35 km na południowy zachód od Mediolanu w pobliżu Pawii, jako syn Francesco I Sforzy, słynnego condotierre (kondotier - we Włoszech, w okresie od XIV do XVI w. dowódca oddziałów wojsk najemnych w służbie miast lub dworów książęcych, który na własny rachunek werbował ludzi do swojego oddziału) i Bianki Marii Visconti, dziedziczki księstwa Mediolanu, jako piąte, najmłodsze dziecko. Francesco I Sforza od 1450 nosił tytuł księcia Mediolanu.

Ludovico początkowo nie miał widoków na objęcie tronu, ale po tym, jak jego brat, księżę Galeazzo Maria, został zamordowany i tron objął jego siedmioletni syn Gian Galeazzo Sforza (przyszły ojciec Bony Sforzy), Ludovico zajął jego miejsce odsunąwszy uprzednio jego matkę Bonę di Savoya od władzy, która próbowała zastąpić małoletniego syna. Ludovico sprawował władzę w latach 1480-94 po tym, jak ubezwłasnowolnił bratanka, mimo że i jego wielokrotnie próbowano od władzy odsunąć.

Gian Galeazzo ożenił się niespełna dwudziestoletni (2 lutego 1489) z Isabellą di Aragón (2.10.1470 - 11.2.1524), córką króla Alfonsa II. Miał z nią czworo dzieci: Francesca Sforza (1490-1511), zwanym il Duchetto, przeora w Marmoutier, Ippolitę Sforza († ok. 1501) i Bonę Sforza († 1558), od 1518 żonę Zygmunta Starego (1467-1548), króla Polski. Czwarte dziecko urodziło się już po śmierci ojca. Tylko Bona dożyła późnego wieku, choć i ona nie zmarła śmiercią naturalną.

Po przedwczesnej śmierci bratanka Ludovico został niepodzielnym księciem Mediolanu. Gian Galeazzo zginął 22 października 1494 w wieku 25 lat a za jego śmiercią stoi najpewniej sam wuj Ludovico, który, jak się przypuszcza, zaplanował zamach popierany przez swoich najwierniejszych przyjaciół. Bratanka znaleziono z ranami kłutymi głowy i ciała, pochowany został prawdopodobnie pod ołtarzem jednego z mediolańskich kościołów. Inne źródła podają, że Gian Galeazzo niespodziewanie zgaś (być może otruty).

Już w dniu śmierci bratanka Ludovico, przy poparciu mediolańskich możnowładców, założył koronę Mediolanu, pomijając legalnego dziedzica, czteroletniego syna zamordowanego bratanka, Francesco. Po strąceniu z tronu Ludovica przez króla Francji Ludwika XII. i uwięzieniu go w Loches, również Francesca wywieziono do Francji, gdzie miał stać się przeorem w Marmoutier.

Ludovico il Moro był jednym z inspiratorów wyprawy króla Francji Karola VIII do Włoch z lat 1494-1495, która zapoczątkowała wieloletnie wojny włoskie. Początkowo był w sojuszu z Francją, gdy jednak Karol VIII w 1495 zajął Królestwo Neapolu, Ludovico przeszedł na stronę jego przeciwników, co zmusiło Karola do opuszczenia Włoch. Ludovico był też wujem Blanci Marii Sforza, którą oddał za żonę niemieckiemu królowi Maximilianowi I. (rządy w latach 1493-1519) w zamian zyskując jego poparcie.

W 1495 w bitwie pod Fornovo pokonał Karola VIII. W bitwie użyto broni wykonanej z 70 ton brązu, zaprojektowanej przez Leonarda da Vinci dla reprezentacyjnej konnicy Francesca Sforza. Pozbawiony władzy przez następcę Karola VIII Ludovico próbował jeszcze w ramach warunków pokoju w Bazylei objąć władzę w Mediolanie. Przy pomocy szwajcarskich najemników wkroczył do Mediolanu 5 lutego 1500, ale zdradzony przez jednego z nich, już w kwietniu 1500 został wydany królowi Francji i uwięziony w zamku Loches w Turenii, gdzie przebywał do śmierci 27 maja 1508.

<https://www.youtube.com/watch?v=Ch6ox03ThRg>

Jego żoną była Beatrice d'Este (1475-1497), córka Herkulesa I d'Este, księcia Ferrary, Modeny i Reggio, i Eleonory Aragońskiej, którą poślubił 18 stycznia 1491. Miał z nią dwóch synów, którzy objęli władzę w Mediolanie: Massimiliana Sforza (1493-1530), księcia Mediolanu w latach 1512-1515 i Francesca II. Sforza (1495-1535), księcia Mediolanu w latach 1521-1535. Beatrice zmarła 3 stycznia 1497 w połogu w wieku 22 lat, dziecko zmarło także. Z Lucrezią Crivelli zawarł tajny ślub. Bianca Sforza z nieformalnego związku z Bernardiną de Corradis wyszła za mąż za dowódcę wojsk Ludovica stacjonujących w Polsce, 4 miesiące później zmarła.

Ludovico Sforza il Moro był bezwzględny i pragmatyczny władca renesansowy, a zarazem wybitnym mecenasem sztuki. Za jego panowania mediolański dwór stał się najświetniejszy w Europie, pracowali dla niego architekt Bramante i Leonardo da Vinci, który sportretował jego kochankę Cecylię Gallerani na obrazie "Dama z gronostajem" ("Dama z łasiczką") oraz nieślubną córkę Biankę na portrecie zwanym "La Bella Principessa".

Finansował budowy kanałów i fortyfikacji oraz urządzał wielkie festyny. Doprowadził do supremacji Mediolanu w stosunkach z państwami włoskimi (sojusz z Florencją). Wraz z końcem jego rządów Mediolan dostał się pod panowanie francuskie.

"Io credo che tu mi voglia sforzare", "coś mi się zdaje, że chcesz mi zadać gwałt" - zawołać miał w roku 1385 do nieznanego a zuchwałego żołnierza dowódca Alberigo da Barbiano chrzcząc w tym momencie, całkiem zresztą nieświadomie, jeden z najbardziej głośnych włoskich rodów kondotierskich i książęcych schyłku średniowiecza i początku ery nowożytnej. Legenda związana z nazwiskiem Sforza określa jednocześnie, lapidarnie i dosadnie, charakter ludzi noszących to nazwisko: władczych, upartych, nie znoszących sprzeciwu. (Maria Bogucka, "Bona Sforza", PIW, 1989)